

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 „ — „ Na štvrt roka — — 1 „ — „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	---	---

Svätý Otec Pápež Benedikt XV. vysokému sboru biskupskému Uhorska a za pokoj.

Z posledných v jaseň minulého roku vydržiavaných porád, vysoký sbor biskupský Uhorska, svätému Otcovi Pápežovi s výrazom vreľých vďakov za Jeho ustávanie v záujme stáleho pokoja, poslal holdujúce pozdravenie, na ktoré Jeho Svätosť odpovedal nasledovným prípisom:

«Milovanému synovi našemu, rímskej cirkvi, po svätom Eusebovi menovanému kňazovi-kardinálovi Jánovi Csernoch, ostrihomskému arcibiskupovi a velebným bratom, arcibiskupom a biskupom Uhorska... pápež Benedikt XV.

Milovaný synu náš a velební bratia, pozdravenie a apoštolské požehnanie!

Vy tiež žalostne cítite hrúzy vojny a sľubujete, že všetko to nasledovať budete, čo My, povzbudený láskou ku Kristu, podujali sme k umenšeniu a ku ľaveniu vojnou zapríčinených nebezpečenstiev a že k Bohu sa obrátia, budete sa modliť za pokoj všetkými nami vrele žiadaný. Váš list a hodnosť, akú zastávate, poistujú nás o všetkom tom, čo od horlivosti vrele milovaných bratov našich dychtíve očakávame a čo keď s povďačným srdcom prijímame a podobnými citami i vám želáme a z jednej stránky ako záruku nebeských pokladov, z druhej stránky ale, ako dôkaz Našej blahosklonnosti, tak vám všetkým, Milovaný Synu náš a velební bratia, ako aj vašim stádam, ktoré pečlivosť a horlivosť vaša stráži, s láskou v Pánu udeľujeme naše apoštolské požehnanie.

Dané v Ríme, u Svätého Petra, 12. dňa mesiaca decembra roku 1915., v druhom roku nášeho pápežstva, pápež Benedikt XV.»

Večitej historickej významnosti je tiež aj list, ktorý svätý Otec Pápež Benedikt XV. v záujme svetového pokoja najnovšie upravil na kardinála Pompuli. Doslovná osnova tohoto listu je nasledovná:

«Otcovský hlas náš doposiaľ, bohužiaľ, nevyšľali a vojna ďalej zúri so všetkými jej hrúzami. *Vzdor tomu, My, pán Kardinál, nemlčíme a nesmieme mlčať.* Otcovi, ktorého synovia stoja v divých bojoch, není dovolené, aby prestal napomínať len preto, že jeho prosby a sľzy nemaly žiadneho výsledku. Z druhej strany Vy viete, že opätovné vyzvanie naše k pokoji, bárs aj nedosiahlo žiadneho účinku, vzbudilo predsa hlbokú ozvenu a ako balzam roznieslo sa nielen medzi bojujúcimi, lež medzi celého sveta národami a čulé, vrele túžby vzbudilo po tom, aby čím rýchlejšie usporiadaný videly terajší krvavý konflikt.

My sa teda nemôžeme zdržať a naše slovo ešte raz dvíhame proti vojne, ktorá nám tak predchádza, ako samovražda civilisovanej Európy.

Zvláštnym napomenutím obraciame sa ku bojujúcim matkám, manželkám, dcéram a sestram, ktorých útle mysle čulejšie, ako ktorýchkoľvek iných osôb, precítiť a povážiť vie ztratenosť terajšej hroznej vojny, aby príkladom a vlúdnou ich mocou, pri domácom krbe každého člena rodiny povzbuďovaly ku vrúcny a neustálym modlitbám a aby k ukroteniu spravodlivého hnevu Boha pred trónom jeho dobro-

voľné donášaly obeť. Ba veľmi vďačne by sme videli, keby všetky katolícke rodiny bojujúcich národov, toto dielo lásky zvlášte v ten deň previedly, ktorý zasvätený je pamiatke vznesenej obeť Syna-človeka, ktorý nesmiernymi boľasťami vykúpiť a potešiť chcel všetkých synov Adama, čo v tú večnej pamiatky hodinu jeho nekonečnej lásky, prostredníctvom boľasťnej, lež nezkladnej jeho matky, ako kráľovny mučedelníkov, k nemu sa utiekali a účastnými stali sa tej veľkej milosti, že keď ho prosili, aby koniec urobil ich dlhým a hrozným útrapám, všetky ich boľasťi a ztraty znášať mohli pevne a s odovzdaním sa do vôle Božej. Žiadali by sme si tiež, aby s almužnami spolu udeľované bolo aj rozhrešenie hriechov a ukrotený bol spravodlivý hnev Boha a každá rodina, pomerne ku jej majetnosti, aby haliere lásky Ježišu Vykupiteľovi obetovala v prospech drahých nám a nešťastných chudobných, nadovšetko tých ubohých dietok, ktorých otec padol v tejto hroznej vojne.

Konečne v tej nádeji, že v tomto diele kresťanského milosrdenstva a vlúdneho spolucitu s ľudskými útrapami a ešte viacej z prirodenej dobrosrdečnosti, ktorá všetky dietky nutne púta k Otcovi nebeskému, súčasťnia sa aj rodiny neutrálnych krajín, Vám pán Kardinál, ako aj spomenutým ženám a ich rodinám zo srdca udeľujem požehnanie apoštolské.

Vatikán, 4. marca roku 1916.

Benedikt XV.

Význam Verduna.

Mohutná francúzska pevnosť Verdun leží oproti Metz; Francúzi a Nemci už od stá rokov bojujú o ňu.

Význam pevnosti zvlášte od roku 1874. sa zvýšil. Pred nemecko-francúzskou vojnou r. 1870—71. hranica Francúzska tiahla pozdĺž horného Rýnu až po riekú Leuter, odtiaľto cez Bitsch a Saargemünd po Sierk pri rieke Mosel. Vo vojne útočiacim nemeckým vojskám stálo teda k službe len sotva 150 kilometrov široké územie, ktoré sa rozprestiera medzi riekami Rýn a Mosel, bo na susednom odseku Rýn tvoril mocnú prekážku. Uzavretím pokoja Francúzsko utratilo Elsasko a Lotharingiu, jeho hranice spät odtiskli na západ, utratilo aj jednu časť riek Rýn a Mosel a pohorie Vogézov, ktoré tvorí významnú prekážku. Po vojne Francúzsko patrne v povedomí svojej slabosti a v tom domnení, že Nemci môžu začať novší útok, považovalo za potrebné, aby zabezpečilo a posilnilo za riekou Mosel a za Vogézami

otvorený priestor pre tiahnutie francúzskej armády. Tak mudrovali, že keď nemecké vojská zase prv budú hotové k útoku, pevnosti ich pristavia dotiaľ, kým sa aj francúzske armáda prichystá; keby ale francúzsku armádu stihla porážka, utiahne sa na územie okolo Landresu, ktoré sa veľmi hodí ku obrane.

Cieľom zabezpečenia tiahnutia francúzskej armády boli postavené opevnenia medzi Belfortom a Verdunom; porazená armáda ale bola by sa zachránila v Belforte, Langresi, Dijone a Bezançone, v ktorých by rozprášené vojská boli mohli usporiadať dotiaľ, kým sa v západnej polovici krajiny utvoria nové armády. Posledné tri pevnosti ale ležia v boku aj verdunsko-parížskym cestám, Francúzi teda nemohli predpokladať, že víťazní Nemci budú tiahnuť pod múry až veľmi opevneného Paríža.

Pripojenie sa Belgicka ku antantu a nový válečný plán mali za následok, že Francúzsko zanedbalo svoje severné pevnosti, že tým viac opevnení nestavalo na výšinách Cotes Lorraines pozdĺž rieky Maas a Chaines des Ballons medzi Epinalom a Belfortom, ktoré výšiny už i následkom svojho zemepisného polohy sú veľmi súde ku húževnatému odporu. Takmer každú cestu zadržáva opevnenie. Za jedno na podporovanie menovanej čiary, hlavne ale na bezprostrednú obranu Paríža bola postavená aj pevnosť Rheims a ku nej blízko ležiace Laon a La Fere. Všetky tieto pevnosti v podobe vejára obťáčajú hlavné mesto Paríž, ktoré je od nemeckej hranice len na 320 kilometrov.

Význam Verduna je teda dvojnásobný, pretože leží v krídle francúzskej východnej obrannej čiary a pretože okolo neho vedú na západ všetky cesty ku Parížu. Jeho hodnota sa pre Francúzov ešte väčšmi zvýšila, odkedy v terajšej vojne všetky pevnosti Belgicka padly a Nemci dostali do svojej moci francúzske severné pevnosti. Ponevác ale pevnosť je zároveň aj pilierom terajšieho francúzskeho okolo Verduna v podobe slučky utvoreného frontu, je pochopiteľné, že prečo opevnili ešte aj prostriedkami poľného opevňovania nielen samú pevnosť, lež aj jej okolie. Toto sa pofahuje ešte aj na Argonny, kde armáda dediča nemeckého trónu stojí blízko ku železnici, ktorá z Chalona ide do Verduna.

Neni teda bezzákladnou poznámka jedného rotterdamského denníka, že terajšie boje sú ešte dôležitejšie, než bola veľká borba v jaseň roku 1914., bo teraz sme bližšie ku rozhodnutiu; keď Verdun padne, celému francúzskemu frontu medzi riekou Maas a Noyon hrozí nebezpečie roztrhania.

Z francúzskych úradných zpráw bezpochybne možno ustáľiť, že Nemci prudko útočia, a síce primerane ku ostatným časťam frontu na najsúdejšom priestore, ačkoľvek Francúzi hovoria, že sú výšiny pozdĺž rieky Maas nebárs súde na útočivé operácie. My ale pokojne a trpezlivo čakáme udalosti, bo z udalostí svetovej vojny sme sa naučili, že Nemci vždy s veľkou obozretnosťou si vybrali smer svojich, zdarom korunovaných útokov.

Stručný prehľad najnovších válečných udalostí.

Krvavé boje, ktoré o pevnosť Verdun Nemci vedú proti Francúzom a Angličanom, úplné víťazstvo zdajú sa zabezpečovať neohrožným čatám nemeckým. Vidieť to z toho, že nemecké čaty zaujali už viacej opevnení tejto pevnosti, zajaly 430 dôstojníkov 26.042 neranených vojakov, ukoristily 189 kanónov, 232 strojových pušiek a podmanily zas 365 štvorcových kilometrov francúzskeho územia. Francúzi, dľa spoľahlivých správ, len v týchto bojoch utratili spolu vyše 100.000 vojakov.

Portugalsko, ktoré ako slobodnomurárska republika, nielen podozrivý, lež hnusný zástoj hrálo počas celej svetovej vojny a tým prinútilo Nemecko ku pretrhnutiu diplomatického spojenia a ku odkázaniu mu vojny. O príčinách tohoto zakročenia Nemecka berlinské noviny «Norddeutsche Allgemeine Zeitung» pišu:

Portugalská vláda 25. februára zhabala v portugalských prístavoch nachodiacie sa lode. Hneď potom, ako sa táto udalosť stala známou, lissabonský nemecký vyslanec dr. Rosen dostal poverenie, aby sa proti tomuto pokračovaniu ohradzoval a žiadal oddanie lodí. Na toto pohujúcu sa notu 27. februára odovzdal portugalskej vláde. Portugalská vláda vzdor tomu rozširovala chýr, že Nemecko neposlalo protestujúcu notu, ba portugalský minister pravosúdia na zasadnutí snemu ešte aj úradne tajil, že by hola prišla takáto protestujúca nota. Nemeckým vyslancom žiadaná rektifikácia v časopisoch vystala. Len 4. marca sa dostavil berlinský vyslanec portugalský v zahraničnom úrade, aby odovzdal notu Portugalska, ktorá požiadavku Nemecka odmieta. Nato vyslanec dostal poverenie, aby portugalskej vláde odovzdal osvedčenie, ktoré oznamuje, že Nemecko považuje sa byť s Portugalskom vo válečnom stave.

V osvedčení Nemecko dokazuje, že portugalská vláda od počiatku vojny neutralite protiviacimi sa skutkami podporovala nepriateľov nemeckej ríše. Antantu lífrovala kanóny a rozličnú muníciu, anglickým válečným loďom s urazením neutrality dovolila za dlhší čas zdržovať sa v portugalských prístavoch a privolila, aby Anglicko Madeira používalo za oporný bod svojej floty. Nemecké kábely popretínala a do Afriky posielala expedície, fažko urážajúc na svojich koloniách práva nemeckých poddaných. Nemecko sa po každý raz ohradzovalo, ale marne; poznajúc ale fažké polozenie portugalska, z držania sa portugalskej vlády nestiahlo konsekvenciu. Posledne portugalská vláda bez predbežného vyjednávania zhabala v portugalských prístavoch kotviace lode. Nemecko sa proti tejto opovážlivej urážke ohradzovalo, ale portugalská vláda ohradzovanie sa rovno odmietla.

Celé pokračovanie portugalskej vlády znamená teda fažké urazenie práva a zrušenie smluvy. Portugalská vláda týmto svojím pokračovaním otvorene ukázala,

že sa považuje za vazalla Anglicka, ktorý anglickým záujmom a žiadosťam podriadi každý iný ohľad. Konečne lode zhabala na taký spôsob, ktorý treba považovať za zúmyselné provokovanie Nemecka. Nemeckú zástavu snali z nemeckých lodí a vytýčili na ne válečnú portugalskú zástavu.

Nemecká vláda prinútená je z držania sa portugalskej vlády stiahnuť potrebné konsekvencie a počnúc odteraz považuje sa byť s portugalskou vládou vo válečnom stave.

Portugalská vláda v posledných 24 hodinách polozenie ešte väčšmi zaostrila tým, že v portugalských prístavoch zhabané nemecké lode dala do arendy jednej anglickej lodnej spoločnosti. S týmto samá vláda podvrátila ten svoj dôvod, že nemecké lode musela zhabať preto, lebo ich potrebuje následkom nedostatku lodí, a sama odhalila pravý cieľ svojho násilnickeho pokračovania, ten totiž, že chce podporovať Anglicko.

O ďalších válečných udalostiach podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostiach západného bojišťa proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

3. marca. Od Yperna na juhovýchod pozdĺž kanála Angličania vtrhli do posície Bastion, ktoré sme im dňa 24. februára boli vyrvali, ba v úzkom fronte postúpili po našu predošlú prednú zákopu. Odtiaľto sme ich nasutku zase odohnali. Na jednotlivých častach posície Bastion sa ešte držia.

Od kanála La Basée na juh následkom nepriateľových výbuchov pred naším frontom prišlo k živému boju z blízka.

V Champagni palba nepriateľovho delostrelectva miestami stala sa veľmi prudkou.

V Argonnách v hore Bolante, od La Chalade na severovýchod, jedon čiastočný útok Francúzov odrazili sme ľahkým spôsobom.

Na výšinách od rieky Maas na východ po silnej delostreleckej príprave očistili sme dedinu Douaumont a naše čiary od dediny a od pancierovej pevnosti na západ a na juh potiskli sme napred do prajnejších posícií. Vyše 1000 zajatcov a šest fažkých kanónov sme doviezli.

Naši letúni v okruží opevnení Verduna zdarne hodili bomby na francúzske čaty. Poručík Immelmann od Donalu na východ sstrelil už deviate nepriateľské lietadlo, jedon totiž anglický biplan s dvoma dôstojníkmi, z ktorých jedon zomrel, druhý bol fažko ranený.

4. marca. Od Yperna na juhovýchod v bojoch

Uhorskí, nemeckí a bulharskí vojaci v Srbsku.

predbežne nastala tichosť. Posícia, ktorú sme už aj pred 14. februárom držali, je pevne v našej moci; posícia Bastion ostala v rukách nepriateľa. V Champagni živšie delostrelecké boje trvaly aj včera. V Argonnách jeden slabší nepriateľský útok sa zmaril.

Na oboch brehoch rieky Maas Francúzi vyvinuli živšiu delostreleckú činnosť a po značnom zvýšení svojej palby urobili útok na dedinu Douaumont a naše ku nej sa pripojujúce čiary. *Nepriateľa s veľkými jeho ztrátami sme odrazili*, pričom miestami prišlo k boju z blízka; pritom nepriateľ utratil zas vyše tisíc neranených zajatcov.

Korist bojov svedených od 22. februára a po uprataní bojišť, dľa dosavadných ustálení, so 73 kanónmi a 75 stojovými puškami *vzrástla na 115 kanónov a 161 strojových pušiek*.

Pri Obersepte (od Pfirta na severozápad) nepriateľ marno sa pokúsil späť vydobíť posície, ktoré sme mu 13. februára boli vyrvali. Jeho prvý útok miestami prišiel po naše zákopy, ktoré sme ale protiútokom naskutku opäť očistili od nepriateľa. Naša záverečná palba zopakovanie útoku len zčiasťky dovolila vyvinúť. Nepriateľ utratil početných mrtvých a ranených, ako aj vyše 80 zajatcov a prinútený bol utiahnúť sa do svojich posícií.

5. marca. Nepriateľ pred večerom na rozličných bodoch frontu začal živú palbu.

Medzi riekami Maas a Mosel francúzske delostrelectvo za dlhší čas bolo veľmi činné a na okolie Douaumontu časom so zvláštnou prudkosťou strieľalo. Boje pechoty neboly. Aby sme vyhli zbytočným ztrátam, včera sme voči obkolesujúcej hromadnej palbe nepria-

teľovej vyprázdnil tú zákopy, ktorú sme 28. februára pri thivillejskom lese (od Badonvillera na severovýchod) Francúzom boli vyrvali.

6. marca. Od Vermellesa na severovýchod bol živý mínový boj. Anglickú pechotu, ktorá tam viackrát začala menší útok, našou palbou sme odrazili.

Na východnom brehu rieky Maas deň vôbec pokojnejšie uplynul, než dosiaľ. Napriek tomu, čo výsledok menších válečných skutkov včera a predvčerom, *doviezli sme 14 dôstojníkov a 934 mužov*.

7. marca. Menšie anglické oddelenia, ktoré včera po silnej delostreleckej príprave, od Vermellesu na severovýchod, postúpily po naše zákopy, bodákmi sme odrazili.

V Champagni, od Maison de Champagne na východ, prekvapujúcim útokom späť sme zaujali našu posíciu, v ktorej sa Francúzi 11. februára boli usalašili. Medzi tým 2 dôstojníkov a 150 mužov sme zajali.

V Argonnách, od La Chalade na severovýchod, v súvis s väčším výbuchom našu posíciu potiskli sme o volačo napred.

Na území Maasy od rieky na západ palba delostrelectva bola živšia, od rieky na východ ale ostala stručnej sily. Odhliadnuc od srážok výskumných čiat, s nepriateľom ku boju z blízka neprišlo.

Dnes ráno na rovine Woevre útokom sme dobili dedinu Fresnes. Na západnom kraji dediny v jednotlivých domoch Francúzi sa ešte držia. Utratili vyše 300 zajatcov.

Jedna naša vzducholôď v noci hojne bombardovala železničné stavby v Bar le Duci.

8. marca. Francúzi od majera Maison de Champagne na východ proti našej posíci, ktorú sme od nepriateľa späť zaujali, pozde večer začali protiútoky. Na západnom krídle je ešte boj s ručnými granátmi. Ináč útok sme hladko odrazili.

Aby sme ku našim novým, od rieky Maas na pravo, na južné úbočie Cote de Talou, chrbta vrchu Pfeffer a Douaumontu napred potisknutým posíciám spojenie polepšili, na ľavom brehu v šírke 6 kilometrov a vo výške vyše troch kilometrov útokom sme dobili všetky nepriateľské posície od Bethincourtu na hor, na oboch brehoch potoka Forges.

Dediny Forges a Regneville, ako aj výšiny Rabenu a malej hory Cumières sú v našej moci.

Protiútoky Francúzov proti južnému kraju menovanej hory sme krvave odrazili.

Veľká časť vojska, ktoré bránilo zaujaté posície, zahynula. Neranený zbytok, *58 dôstojníkov a 3277 mužov sme zajali, krom toho ukoristili sme 10 kanónov a mnoho válečného materiálu*.

Na rovine Woevre nepriateľa vyhnali sme aj z posledných domov Fresnesu. Počet tam zajatých Francúzov vzrástol na 11 dôstojníkom a vyše 700 mužov. Ukoristili sme niekoľko strojových pušiek.

Naše letúnske roje hodily bomby na obce od Verduna na západ, nabité nepriateľským vojskom.

Vojna proti Rusom.

O udalostach bojišta proti Rusom, hlavný válečný uhorsko-rakúsky stán vydal nasledovné úradné zprávy:

4. marca. Na okolí Dubna Rusi sa včera pokúsili prejsť na ľavý breh Ikvy. *Odrážili sme ich.* V tlači nepriateľa vždy húževnate sa obnovuje rozchyrovanie, že Rusi pozdĺž Dnjestra a pri Černoviciach prevádzajú zdarne sa vyvinujúcu veľkú ofensívu. Tento chýr, samo sebou rozumie sa, je úplne nepravdivý. Na našom fronte tam od pol roka pranič sa nezmenilo.

5. marca. Na ruskom bojišti polozenie je nezmenené.

6. marca. Na ruskom bojišti niet novšej udalosti.

7. marca. Pri Karpilovke oddelenia armády generála obersta arcikniežata Jozefa Ferdinanda nepriateľa vyhnali z jeho zašiancovanej posície a zastaly si v nej.

Od Tarnopola na severozápad jedno rakúsko-uhorské výskumné oddelenie Rusov z tisíc metrov dlhej streleckej zákopy odohnalo a ruskú posíciu zasypalo.

Tak na tomto okolí, jak pri Dnjestri a aj na bessarabskej hranici včera z oboch strán delostrelecká činnosť bola živšia.

8. marca. Na fronte armády generála obersta arcikniežata Jozefa Ferdinanda, bojovná činnosť aj včera bola živšia. Ináč významnejšej udalosti niet.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostach východného bojišta proti Rusom, hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

4. marca. Rusov v menšej bitke pri Alševičoch (od Baranovičov na severovýchod) vyhnali sme z ich posícií.

5. marca. Na okolí Illuxta Rusi svoj s výbuchmi súvisiaci útočivý úmysel v našej palbe nevedeli previesť. Vytrhnutia nepriateľských výskumných oddelení aj na iných bodoch frontu sme odbili.

7. marca. Na východnom bojišti polozenie je vo všeobecnosti nezmenené.

8. marca. Na viac bodoch frontu odrazili sme čiastočné útoky Rusov.

Železničnú čiaru medzi Ljabovičiami (od Baranovičov na juhovýchod) a Luminecom, na ktorej sme spozorovali silnejšiu premávku, naši letúni s dobrým výsledkom napadli.

Uhorski bakančoši na stráži pred belehradským palácom bývalého srbského kráľa Petra.

Gróf Haeseler, nemecký veliteľ armády, tieto dni slávil 80-ročné narodeniny.

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

4. marca. Na talianskom bojišti niet významnejšej udalosti.

5. marca. Na talianskom bojišti polozenie je nezmenené.

6. marca. Bojovná činnosť od viac dní následkom mimoriadne silných srazení, vo vrchoch ale aj následkom nebezpečia sňahových ústov takmer úplne zasekla.

7. marca. Na talianskom bojišti polozenie je nezmenené. Významnejšej udalosti niet.

Na talianskom bojišti niet významnej udalosti.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Vojna na Balkáne.

Operácie uhorsko-rakúskej armády na Balkáne.

Uhorsko-rakúsky hlavný válečný stán o udalostach bojišta na Balkáne podáva nasledovné úradné zprávy:

4. marca. Nezmenene panuje tichosť. Ako sme teraz už ustálili, *Prí Durazze ukoristili sme 34 talianskych kanónov a 11.400 pušiek.*

5. marca. Na juhovýchodnom bojišti polozenie je nezmenené.

6. marca. Na juhovýchodnom bojišti niet novšej udalosti.

7. marca. Na juhovýchodnom bojišti polozenie je nezmenené. Zvláštnej udalosti nebolo.

8. marca: Na juhovýchodnom bojišti panuje tichosť.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom, Francúzom a Talianom.

Hlavný válečný stán turecký o udalostach bojišta proti Francúzom, Angličanom, Rusom a Talianom vydal nasledovné úradné zprávy:

Dardanellský front:

2. marca. Niekoľko nepriateľských križiakov a torpedových lodí v posledné dni s prestávkami bez účinku bombardovalo rozličné pobrežné pásy v Sed il Bahre a Teke Burnu a otvorené mestá blízko Smyrny, ako Kusedast a niekoľko odtiaľ na sever ležiacich dedín a potom odplávaly.

Dňa 29. februára jeden anglický križiak vnikol do zálivu Akaba, bombardoval tábor pri brehu a potom pod ochranou jednej válečnej lode asi 300 vojakov vyložil na breh. Naše vojská a dobrovoľní vojaci odpovedali na palbu. Strhol sa šesť hodín trvajúci boj, ktorého výsledkom bolo, že sme nepriateľa celkoma zahnali s brehu. Novší pokus nepriateľa, ktorým nás chcel znepokojovať, sa tiež zmaril. Ztrata nepriateľa je dosť veľká. Dobrovoľní vojaci v bitke sa obdivuhodným spôsobom držali.

Arabský front:

Z poslednej zprávy vysvitá, že v bitke, ktorá bola pri Afusi, medzi Šejk Ozmanom a Sahedjom, nepriateľ utratil 160 mŕtvých, medzi nimi jedného generála, ktorý bol veliteľom na breh vyložených vojsk. Krem toho aj mnoho zápražných zvierat utratil nepriateľ, ktorý v boji používal dusivé plyny. Emir, veliteľ na pobrežnom páse od Adenu po Hadramut bývajúcich kmenov, po bitke pri Afusi oznámil, že sa podrobuje tureckej vláde. Pobrežie od Adenu na východ a na západ je teda pod tureckým panstvom. Angličania na Aden a Šejk Ozman majú malý vplyv.

Z mezopotámskeho a kaukazského frontu niet novšej zprávy.

Mezopotámsky front:

7. marca. Všetky pekusy, ktoré nepriateľ urobil, aby na okolí Fellahie zaujal naše posície, sme odrazili. Pri Kut-el-Amare niet zmeny.

Kaukazský front:

Boje, ktoré sa tu vyvinuly, v posledné dni staly sa menej prudšími. Na pobrežnom vidieku je zdanlivá tichosť.

Dardanellský front:

Protipalba nášho delostrelectva demonštratívnu palbu, ktorú nepriateľské križiaky použitím pozorovaní s lietacieho stroja niekoľkokrát započaly na dardanellské brehy, urobila bezúčinnou. Našou palbou trafili sme dva nepriateľské križiaky. Činnosť nášho delostrelectva ďalej prekážala výskumné pokusy, ktoré nepriateľskí letúni s času na čas nad morskými užinami konali. Títo letúni, akonáhle videli blížiti sa naše válečné lietadlá, boli prinútení zutekať bez toho, že by sa boli s našimi lietadlami pustili do boja.

Vojna na mori.**Loď «Möwe» sa slávne domov vrátila.**

Berlin, 4. marca. Wolffova agencia oznamuje: Loď jeho veličenstva «Möwe» (veliteľom lode je pán a gróf hradu Dohna-Schlodien, kapitán korvetovej lode) po viacmesačnom na zdary bohatom križovaní dnes štyroch anglických dôstojníkov, 29 anglických námorníckych vojakov a matrózov, 166 mužov nepriateľských lodí, medzi

nimi 103 Indov, čo válečných zajatcov, ďalej zlata v rúdach v hodnote jedného miliona mariek dovezúc sebou, vplávala do jedného nášho domáceho prístavu.

Loď zajala a zväčšej čiastky potopila, v menšej čiastke ale čo korisť do neutrálnych prístavov poslala parníky: «Corbridge» 3687, «Author» 3196, «Trader» 3668, «Ariadne» 3035, «Dromonby» 3627, «Farring Ford» 3146, «Clan Macteavish» 5816, «Appam» 7781. «Westburn» 3300, «Horace» 3335, «Flamenco» 4629, «Saxon Prince» 3471 brutto registrových tún obsahujúce anglické, «Maroni» 3109 tún a «Luxemburg» 4377 tún obsahujúce belgické parníky.

Loď jeho veličenstva krem toho na viac miestach nepriateľského morského pobrežia uložila míny, ktorým medzi iným padla v obeť aj anglická válečná loď «Edvard VII. Náčelník admirálskeho štábu.

Činnosť podmorských lodí.

Rím, 4. marca. Agencia Stefani oznamuje z Athén: Anglický parník «Trievelan» prišiel do Pyreusa a dovezol so sebou celé mužstvo a štyroch cestovateľov talianskeho parníka «Giava». Taliansky parník jedna rakúsko uhorská podmorská loď medzi Krétou a Alexandriou potopila. Ztroskotancov anglický parník «Trievelan» na otvorenom mori vzal na palubu.

Londýn, 4. marca. Agen. Lloyds oznamuje z Bor-

Nemeckí vojaci strojové pušky na pleciach nesú do strelných zákop.

deauxa: Francúzsky parník «Lakmé» dňa 29. februára na ceste do Dünkirchenu pri ostrove D'Yeu potopili.

Londýn, 4. marca. Agencia Lloyds oznamuje z Lo-westoftu: Mužstvo rybárskych lodí «Trewose», «Urvon Rellenos» a «Herold» vyložili na breh. Lode v severnom mori potopili.

Londýn, 5. marca. Agencia Lloyds oznamuje, že anglický parník «Theutonan» potopili, mužstvo lode sa zachránilo.

Potopený anglický parník.

Londýn, 7. marca. Agencia Lloyds oznamuje, že britský parník «Masunder» potopili. Mužstvo zachránilo.

Anglické časopisy o lodi «Möwe».

Londýn, 8. marca. «Manchester Guardian» píše: «Möwe» je prvá nemecká válečná loď, ktorá veľmi prísnu anglickú blokádu dvakrát prelomila, počas odchodu a počas návratu domov. «Möwe» zničila 60.000 tún nákladu anglických lodí. Hlúpostou by bolo také cesty, aké «Möwe» prekonala, nebrať vážne. Námornický odborník časopisu «Times» píše: Veľmi neprijemným a znepokojujúcim by bolo, keby aj mnohí iní mali také šťastie, ako kapitán lode «Möwe». Kapitán šikovne a smele previedol zúfale dobrodružstvo a preto v Nemecku bude účastný dobre zaslúženej slávy.

Vojna v povetří.

Povetrný útok na hullské dokky.

Berlín, 6. marca. Wolff. agencia oznamuje: Jedna časť našich námorníckych vzducholodí z 5. na 6. marca hojne bombardovala hullský námornícky oporný bod pri Humbere a tamojšie dokkové osady. Spozorovali dobrý účinok. Na vzducholode prudko, ale bez výsledku páli. Všetky vzducholode sa vrátili.

Anglická zpráva.

Londýn, 6. marca. Úradne oznamujú: V noci zo soboty na nedeľu dve nepriateľské vzducholode lietaly nad severovýchodným pobrežím. Niekoľko bomb blízko brehu spadlo do mora. Dosať ešte nebolo možno dostať zprávy o tom, či sa v krajine stala škoda.

Útok zeppelinovských vzducholodí.

Londýn, 7. marca. Úrad pre vojenské záležitosti oznamuje: Domnievajú sa, že vo včerašom útoku zúčastnily sa tri zeppelinovské vzducholode. Keď zeppelinly doletely nad breh, v rozličných smeroch sa rozletely. Budily dojem, že nevedia, kade chodia. Vzducholode zjavily sa nad grófstvami Yorkshire, Lancashire, Rutland, Huntington, Cambridgeshire, Norfolk, Essex a Kent. Asi 40 bomb shodily. Nakoľko je dosať známo, 3 mužskí, 4 ženské a 5 detí zomrelo, 33 bolo ranené.

Londýn, 8. marca. Úrad pre vojenské záležitosti oznamuje, že nepriateľské vzducholode v noci na 6. marca hodily 90 bomb. Vyšetovanie zistilo, že bomby bez vyberania hádzali na rozličné priestory. Toto pravde-

podobne tým možno vysvetliť, že zeppelinly v búrlivom počasí nemohly sa orientovať, kde sú vlastne a že svoje bomby chceli shodiť prv, než pod ochranou tmy ujdú. Žiadnej vojenskej škody sa nestalo, len občianske osoby padly v obeť. Dovedna 13 ľudí prišlo o život.

Krátke válečné zprávy.

Prípravy Rusov ku novej offensive.

Zürich, 4. marca. Dľa bukareštskej zprávy rumunské časopisy z vojenských príprav, ktoré sa dejú v Bessarábii, uzatvárajú, že sa Rusi chystajú k novej offensive. Sňah až do minulého týždňa mimoriadne prekážal dovážanie ruských vojsk. V Bukarešti si myslia, že ruské vojenské vodcovstvo na žiadosť Francúzov zrýchľuje prípravy ku novej offensive, bo vo Francúzsku úfajú, že na takýto spôsob polozenie na západnom fronte stane sa prípadne ľahším.

Joffre pýta anglickú pomoc.

Basel, 5. marca. V parížskych smerodajných kruhoch sa všeobecne obávajú, že za útokom pri Verdune bude nasledovať všeobecná offensíva na celom fronte. Joffre, dľa chýru, súrne požiadal francúzsku vládu, aby vážne vystúpila v Londýne a primala anglické vojenské vodcovstvo, aby čím skôr poslalo do Francúzska značné posily, bo front bez zodpovedných posíl nebol by vstave na iných miestach vydržať podobný silný útok, aký Nemci pri Verdune previedli.

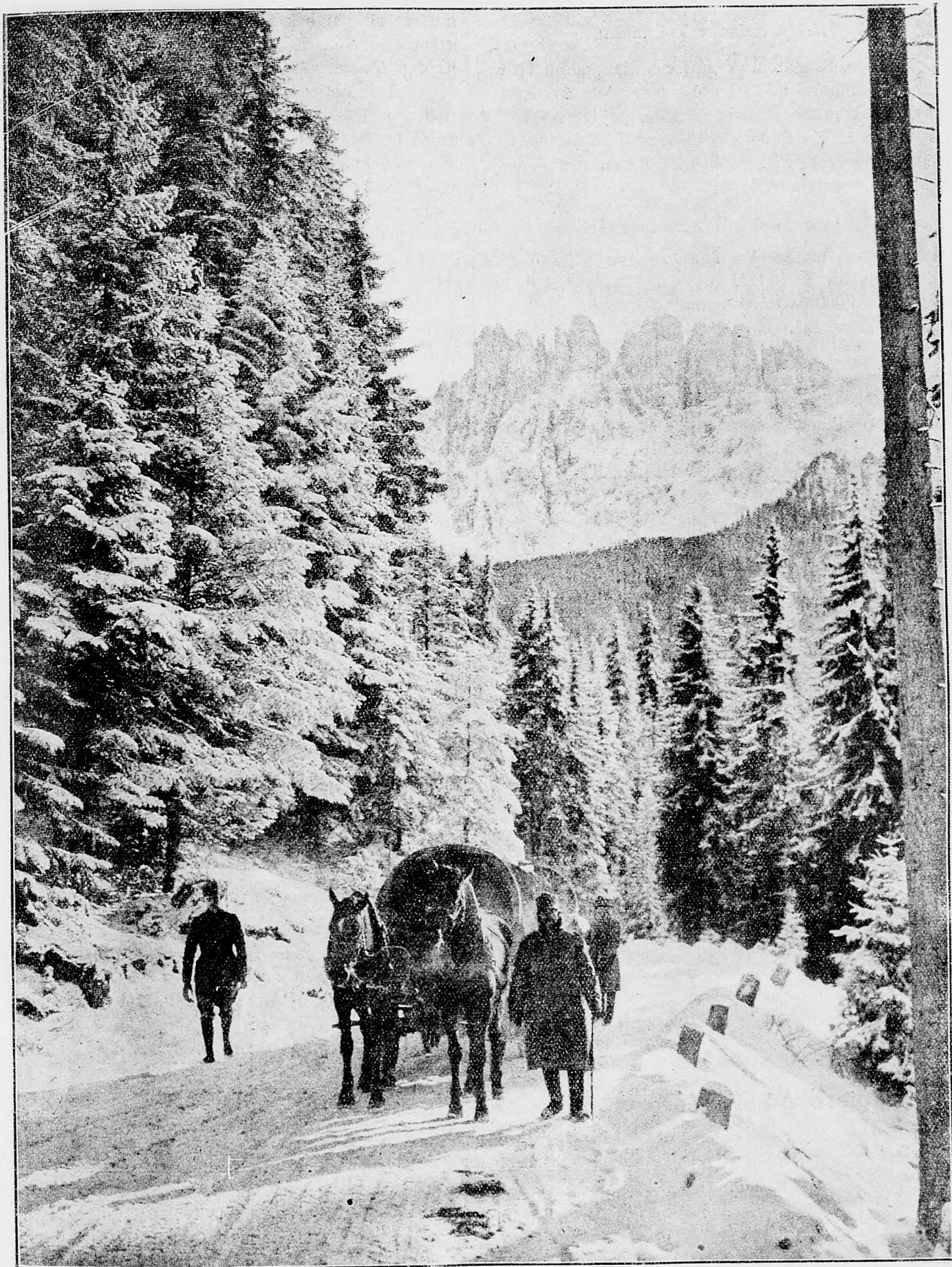
Úspech našich čiat.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú: Front centrálnych mocností v Rusku je natoľko opevnený, že zdar akéhokoľvek ruského útoku je vytvorený, ako ani nemaly výsledku nedávne ruské útoky na južnom krídle, ani pri Dubne. Na ruskom fronte je treskúca zima. Sňah neprestajne padá a miestami je ho až na tri metre. Počasie prekážalo, aby sa nepriateľské stránky srazily a znemožňovalo i činnosť delostrelectva. Oduševnená nálada a útočivá vôľa našich vojsk prejavuje sa v smelých podujatiach. Jednotlivé oddelenia armády arcikniežata Jozefa Ferdinanda od železničnej čiarly Kovel—Rovno na sever, na okolí Karpilovky vtrhly do ruskej prednej posície a vyhnaly z nej nepriateľa. Od Tarnopola na severozápad čaty armády generála grófa Bothmera prekvapily Rusov a obsadily ruské strelecké zákopy v dĺžke tisíc metrov. Tieto zdary skvele dokazujú energiu našich vojsk.

Srbské čaty na francúzskom fronte.

Zürich, 8. marca. Z Athén oznamujú, že zo zbytkov na ostrove Korfu shromaždenej srbskej armády 15.000 mužov vyložili na loď, aby ich zaviezli do Marseille. Srbské čaty pojdú na francúzsky front.

Krestania katolíci, organizujte Katolícku Ludovú Jednotu!

Z talianskeho bojišťa: Dovozy milodarov alpskej výšiny brániacim uhorským a rakúskym vojakom.

Vládna krísa v Taliansku.

Lugano, 8. marca. V súvisi s hlasovaním vo vy-slanskej komore milánske časopisy píšú, že riešenie krísy, ktorá je bezpochybne blízko, je len na krátky čas odročené. Za vládu z rozličných ohľadov hlasovali početní takí vyslanci, ktorých náhlady sa nesrovnávajú so stanoviskom vlády.

Ztraty Angličanov vo februári.

Hága, 6. marca. Vo februári Angličania utratili 878 dôstojníkov a 14.822 vojakov. Z týchto 238 dôstojníkov a 3009 vojakov zomrelo, 603 dôstojníkov a 10.172 bolo ranených.

Dosavadne ztraty Francúzov.

Amsterdam, 8. marca. V Bourbonskom paláci minister vojny Gallieni na dôvernom zasadnutí o ztratách, ktoré Francúzi do 1. marca roku 1916. utrpeli, podal nasledovné dáta: 800.000 mrtvých, 1,400.000 ranených, medzi nimi 400.000 ťažko ranených a 300.000 zmi-zlých, pod ktorými treba rozumieť zajatcov. Francúzi teda utratili dovedna 2,500.000 ľudí, kdežto súhrnná ztrata Angličanov v mrtvých, ranených a zajatých činí len 600.00 mužov. Táto zpráva ministra vojny mala zroňujúci účinok.

Japonská kritika o Talianoch.

Berlin, 8. marca. Dľa zprávy londýnskeho «Daily Mailu» japonský časopis «Mainiki» o talianskom vál-čení píše:

Vždy tie isté zprávy počujeme o tom, že jako vý-tečne sa bijú Taliani na Isonze. Ako dávno to už až na zunovanie opakujú! Od dlhých mesiacov! Napriek skvelým zdarom, ktoré z talianskeho frontu deň po deň oznamujú, teraz počúvame, že Rakúšania obsadili čer-nohorské hlavné mesto a že černoorskú armádu zah-nali do Albánska. Keď sa postavíme na stanovisko nestranného pozorovateľa, musíme si myslieť, že Talian-sko, ačkoľvek je jedným členom antantu, nepodujalo sa na tie isté povinnosti, ako ostatní antantisti. Nezú-čestnilo sa na Gallipoli, len sa dívalo, ako hynie Srbsko; neposlalo vojsko do Salonik a Čiernej Hore neposkytlo žiadnej pomoci.

Papierové bakanče a vojsko.

Známo je vôbec, že istí kupci a priekupci z vyvo-leného národa, hneď začiatkom vojny jak hrozné klam-stvá prevádzali s lifrovaním bakančov s papierovými podošvami. Pre tieto klamstvá tak v Rakúsku, ako aj v Uhorsku viacerých zatkli.

Jozefštádtská vojenská súdna stolica, ako z Viedne oznamujú, minule za viac dní pojednávala kriminálku pardubického fabrikanta obuve Levita a jeho dvoch agentov, obchodníkov Gmeyera a Elbogena. Levita po-verili lifrovaním 50.000 bakančov, ale vojenská vrch-

nost veľkú časť bakančov neprijala, bo podošvy boli z papieru. Súd Levitu odsúdil na 10 rokov, Elbogena na 4 a Gmeyera na 3 roky do ťažkého žalára.

V Budapešti zas uh. kráľ. nrjvyššia honvédska súdna stolica v piatok, 10. marca, pojednávala trestnú zále-žitosť hlavnomestského výbornika Leva Krieshabera a jeho spoločníkov. Krieshaber s ministerstvom vojen-ských záležitostí uzavrel smluvu na lifrovanie bakančov. Veľkú časť bakančov vojenská správa odvrhla, bo boli šité z podlej látky a podošvy boli z papieru, po šesť hodinovom maširovaní sa rozpadly. Bakanče Krieshaber predal jednomu konsorciumu, ktorého členami boli: *Jakub Sperling, pravotár dr. Heinrich Taubes, Izidor Glück, Samuel Oxhorn, Jakub Kaufman, Benjamin Pollák a Hermann Müller.* Konsorciumu Krieshaber nepovedal, že bakanče vojenská správa odvrhla, no sotva možno pochybovať, že členovia konsorciuma ve-deli o tom. Sperling a jeho kompani bakanče s pa-pierovými podošvami predali vojenskému veliteľstvu v Marmarosszigete. No hneď po prvej zásielke členov kon-sorciuma zatkli. Košický honvédsky divisijný súd obvi-ňovaných oslobodil. Najvyššia honvédska súdna stolica výrok súdu prvej inštalácie zrušila a záležitosť košickému honvédskeму divisijnému súdu nariadila znova pojed-návať a vyniesť nový výrok.

Činnosť lode «Möwe».

4. marca prišlo do Tilbury 18 mužov osobníctva anglického parníka «Clan Macteavish», dôstojníci a matrózi. Tento parník loď «Möwe» pristavila a potopila. Dľa londýnskej zprávy časopisu «Frankfurter Zeitung» tretí dôstojník potopeného anglického parníka hovorí:

Bitka s loďou «Möwe» sviedla sa 16. januára. Parník «Clan Macteavish» plával asi na sto míľ od Madeiry južne, keď zbadal dve lode. Na prednom sťažni jednej lode bolo svetlo. Loď sme čoskoro dohonili. O 5. ho-dine 50 min. loď dala signál. Na signál som ja odpovedal. Loď sa spýtala, že jakou loďou je naša? My sme sa zase spýtali, že s jakou loďou máme do činenia, načo sme dostali odpoveď: Naša loď je «Author» z Liver-poola. Nato sme aj my povedali meno našej lođe. Zrazu sme dostali signál:

— Hneď postáť. Som nemecký križiak!

Kapitán rozkázal mašinistom, aby pustili plnú paru, ja som ale signalisoval, že postojíme. Akonáhle nemecká loď zbadala, že nepostojíme, začala páliť. Naši delostrelci dostali rozkaz, aby odpovedali na palbu. Nato sa strhol boj. Prvý granát, ktorý trafil, srazil ven-tillátor a zabil jedného matróza. Nasledovný granát palubu zasypal kusami železa. Druhý výstrel trafil veliteľský mostík. Jden granát nám zahvízdal ponad našou hlavou, druhý vrazil do hornej časte strojárne a zabil sedemnáš matrózov a piatich ranil. Potom jeden granát loď trafil pod vodou. Nato kapitán rozkázal, aby prestali páliť a loď zastavili. Keď Nemci videli tento náš signál, odpovedali a tiež zastavili palbu. Na palubu

prišiel jeden nemecký dôstojník s viac mužmi. Kapitáňa Olivera nemecký dôstojník sa spýtal, že prečo dal strieľať na nemecký križiak? Kapitáň odvetil:

— Rozkázal som strieľať, aby som bránil svoju loď. Keď moja vláda postaví kanón na moju loď, vtedy ho aj upotrebím, lebo kanón neni okrasou.

Nemci na palube stali si do radu a povedali, že každého zastrelia kto sa pohne. O krátky čas dostali sme rozkaz, aby sme vysadli do člnov. Čln druhého dôstojníka a môj dostal rozkaz, aby šly ku lodi «Appam», ktorá sprevádzala «Möwe», kdežto ostatných dôstojníkov lode a kapitáňa zaviezli na loď «Möwe». Na druhý deň popoludní zajaté mužstvo z «Möwe» previezli na «Appam», nás ale na «Möwe». Na lodi nebolo mena, ale v deň narodenín cisára Nemci dostavili sa v paráde a na ich čiapkach bolo meno «Möwe». Keď sme z lode «Appam» odišli, Nemci potopili parník «Corbridge». Potom loď «Möwe» prefarbili na tmavožltú a aj ináč ju popreinačili. O 24 dní Nemci zajali parník «Westburn». V tú noc zajatcom, vyjmúc mužov parníka «Clan Mac-teavish» oznámili, že musia opustiť loď, nám ale povedali, že nás zavezú do Nemecka alebo podržia na lodi «Möwe», kým loď potopia, lebo sme strieľali. Len keď všetko mužstvo bolo na lodi, povedali nám, že vyjmúc kapitáňa a dvoch delostrelcov môžeme odísť. Z nás 228 ľudí previezli na parník «Westburn». Tento parník strážilo 8 ľudí. Na lodi umiestnili bomby. Keď sme dňa 22. februára prišli do Teneriffy, pohrozili sa nám, že nás všetkých vyhodí do povetria, ak sa pohneme. «Westburn» od juhu vplával do prístavu Teneriffy. Od severa blížil sa jeden anglický križiak. Na druhý deň keď nás previezli na jazero Athen, videli sme, že Nemci parník «Westburn», ktorý zavliekli na more, pred Teneriffou na vidomoči anglického križiaka potopili.

Národné hospodárstvo po vojne.

Že sa po vojne utvoria nové národohospodárske pomery, to je vec istá. Zapríčinia toto mnohé zmeny, ktoré v živote štátov a národov nastanú. Natolko vážna je táto otázka, že sa s ňou smerodajné kruhy už teraz zaoberajú. Pravda teraz hlavne rozhoduje nenávisť alebo sympatia, ktorou sa jednotlivé štáty voči jedon druhému chovajú. A dľa toho kované sú aj plány ohľadom budúcnosti. Ale vlastne až potom započne sa v tomto ohľade vážna práca, keď krvavý boj bude zastavený a vývin nových pomerov bude možno prehliadnuť.

Veľké nezdary našich nepriateľov na bojišti len stupňujú ich náruživosť. Pomstiť sa chcú; a keď toto na bojišti nie sú vstave, nuž pomstu sľubujú po vojne. Zvlášte Angličania, ktorí sa o svoje kšefty najviac obávajú. Na konferencii, ktorú vydržiavaly anglické obchodné komory, pretriasaná bola otázka anglického obchodu po vojne. Anglickí veľkoobchodníci obávajú sa, že v zamorskom obchode nebudú oni vývodit, že nebudú môcť nahradiť tie ukrutné ztraty, ktoré dote-

raz utrpeli. Cítia a vedia, že svetová vojna postavila anglický veľkoobchod na kocku, že od výsledku vojny zvlášte v tomto ohľade mnoho závisí. Na otáznej konferencii árárny sekretár Mac Kenna usiloval sa dľa možnosti rozčulené mysle utíšiť, sľubujúc výdatnú štátnu podporu zamorskému obchodu. Na to konferencia prijala návrh, dľa ktorého za povinnosť kladú anglickej vláde, aby sa všetkými možnými prostriedkami usilovala znemožniť konkurenciu Anglicku nepriateľských štátov, vylúčiť ich priemyselné výrobky z tržišťa a získať priazeň štátov neutrálnych, v ktorých môže anglický veľkopriemysel svoje tržišče rozšíriť. Túto istú myšlienku hlása od istého času aj francúzska, ruská a talianska verejná tlač. Slovom po skončenej vojne chystajú sa štáty antantu ku krutému hospodárskemu boju. Po vojenskej mobilisácii začať chcú hospodársku mobilisáciu, organisovať sa chcú proti hospodárskym záujmom centrálnych mocností.

Smer hospodárskeho vývinu niektorej krajiny určia hlavne jej prírodné pomery. Kde sú rozsiahle úrodné polia, tam sa vyvinuje poľné hospodárstvo, lebo toto je vstave výživu obyvateľstva zabezpečiť. Bohaté bane na kamenné uhlie a na kovy zabezpečia vývin veľkopriemyslu na patričnom vidieku. Ale všade sa všetko ani nedorobí, ani neurodí. Preto sú štáty utisknuté na dovoz z cudzozemska; a aby výdavky, ktoré dovoz zapríčinil, v istej miere nahradiť mohli, usilujú sa pozdvihnúť vývoz článkov, ktoré sa tam dorábajú. Súvaha, ktorá cenu dovezených a cenu vyvezených článkov vykazuje, slúži za merítka pri posudzovaní národohospodárskej sily patričného štátu.

Dľa štatistických dát najväčší percent činia pri vývoze z Uhorska do cudzozemska gazdovské články, za nimi nasledujú rôzne cieľom spracovania vyvázané suroviny a potom polovičné výrobky, ktoré cudzozemské dielne konečne spracujú; pri dovoze na územie Uhorska najväčší percent činia tkanivá, kožené výrobky, stroje a železné výrobky vôbec a chemické články. Čo bude mať za následok hospodársky boj, jestli ozaj nastane? To, že sa každý štát usilovať bude svoje suroviny na koľko možno doma spracovať a vôbec dovoz priemyselných článkov z cudzozemska obmedziť na to najpotrebnejšie, dovážať bude len to, čo sa vôbec doma dorobiť nedá. Ale vývoz a dovoz úplne obmedziť nemožno, lebo čo treba a čoho neni, to predsa len musí byť dovážané.

Človek môže sa zrieť jedného druhého a týmto obmedziť, zmenšiť výdavky. Toto je platné hlavne pri luxusných článkoch, ktorých najväčšie množstvo práve Francúzsko vyváža. Postavením nových priemyselných podnikov možno mnoho článkov dorobiť, ktoré sme doteraz z cudzozemska dovážali. A spracovanie surovín tu doma bude z hospodárskeho ohľadu len výhodné. Lebo finančným zaujmom štátu je, aby čím menej peňazi vandrovalo do cudzích vreciek. Ale kde niet úrodnej pôdy, kde gazdovstvo následkom prírodných pomerov nemôže prekvitať, tam sú na dovoz

potravných článkov utisknutí. Lebo ješť treba. Keď by do Anglicka za dva-tri týždne nedoviezly početné lode veľké zásoby potravín, vypukol by tam hlad.

Vývoz a dovoz rozl. článkov zmenšiť alebo zvýšiť možno rôznymi tarifami; kde je na isté články ustálená vysoká colná tarifa, tam sa konkurencia stane v mnohom ohľade nemožnou, lebo obecenstvo prednosť dáva článkom, ktoré za pomerne ľavnejšie cenu dostane. Lenže ustálenie colnej tarify stáva sa na základe vzájomného dohodnutia. Jedon štát zníži colné mýto na dovoz článkov, ktoré nevyhnutne dovážať musí, ale žiada zníženie colného mýta zas na tie články, na ktorých dovoz je iný štát utisknutý.

Pri uzavretí obchodných smlúv rozhoduje potreba a nedostatok, rozhodujú mnohé obchodné a finančné záujmy, nenávisť a nepriateľské city musia pred týmito záujmami do úzadia postúpiť.

Štáty antantu sa teraz vyhrážajú, kujú rozličné plány, jako by spojencom škodiť mohli, lebo sú rozhorčené pre nezdary, sú jedom nenávisti naplnené. No ináč sa pomery zmenia, keď hrmenie diel prestane. Každý štát mnoho utratil v krvavých bojoch, mnoho musí teda nahradiť. A ku tomuto potrebné budú veľké hmotné sily. Štáty budú hľadať spôsob, aby si tieto sily zadovážily. A toto bude smerodajným v národohospodárskych otázkach po vojne.

Ako sa brániť proti krvavej voške?

Obežník hospodárskeno ministerstva vydaný roku 1899. pod č. 9679. nariaďuje, že je pustošenie krvavej vošky po celej krajine pod ťarchou pokuty povinnovaté

Krvavá voška žije takmer výlučne na jabloniach, na hruškových a geduľových stromoch zriedka sa zdržuje. Na jabloni zdržuje sa najradšej na drieku pňa, na jej hrubých konároch a haluziach, ďalej na ročných výhonkoch, obzvlášť na divých a na výhonkoch koreňa a tam ssaje ich silu. Krvavá voška môže žiť aj na koreni pod zemou. Listy nenapadá. Na hrubých časťach stromu žije len v zarastujúcich, ale ešte otvorených ranách. Na tenších čiastkach usadajúce sa vošky zapríčiňujú vypukliny, potom pukliny a konečne menšie- väčšie rakové rany.

Miesto krvavej vošky pokrýva biely, chlpastý výtok. Najnápadnejšie je z jary a v jaseňi. Keď čerstvú chlpastú vošku roztlačíme, vytečie z nej špatná krvavá tekutina. Žije a množí sa voška v ranách chlpastých a tam aj prezimuje. V zime jej neškodí ani mráz, ani dážď. Z jary najprv tu sa začne množiť (chlpať). Ročne má 8—10 potomkov. Samička v lete plodí len živé a jedna môže mať ročne viac millionov potomkov.

Krvavá voška rozširuje sa zo svojho hniezda po strome, z ktorého výhonkov aj vetor poroznáša drobulinké vošky bez krídiel. V lete zriedka, ale okolo Vše-chsvätých najdu sa aj krídlaté vošky. Tieto sa rozletia po okolí a tiež rozširujú galibu.

Najpríhodnejší čas ku pustošeniu krvavej vošky

je od přehnutia stromového listia v jaseňi do konca marca, pokým miesto krvavých vošiek neochlpatelo. Cieľom ich vykynoženia na jabloni každú ranu, nech ona povstala následkom rezu, zlomenia, oškohlenia, pohryzenia hmyzom alebo zajacmi, najprv ostrým nožom vykrojíme, aby jej okraje byly hladké a potom ju husto tekúcou, čiernou a prv za pol alebo za celú hodinu na slabom ohni (drevo alebo uhlie) zohrievanou smolou tak zatreme, aby smola zakryla nielen celú ranu, lež asi na prst do okola aj jej okraje. Riedka smola neni dobrá, lebo sa vpije do stromu a škodí mu. Hustá smola nech tak zakryje ranu, aby pod ňou vošky zahynuly a nové na ich miesto aby sa nedostaly.

Na zavoškovanom okolí, v zavoškovanej zahrade na jabloňach nikdy neslobodno nechať otvorené zárezy alebo iné rany. Zlé odrezané, okyptené konáriky pílkou treba odpíliť, ranu nožom vyhladiť a smolou zatret. Vôbec strom sekerou obtínať neslobodno.

Na zavoškovaných vidiekoch jablone neslobodno vápnom obieliť. Obielenie voškám neškodí, stromu neni na osoh a nemožným robí pustošenie.

Ponevác sa krvavé vošky najväčšmi rozmnožujú na stromoch s hustými korunami, potom na bujne rastúcich a neriadne sadených stromoch: preto jak husté koruny stromov, tak i rady husto sadených stromov treba riediť. Na jabloňach divé výhonky vždy treba srezať a miesto srezania smolou zatret. Rany na spodku pňa (od pohryzenia zajacov, chrobače, úderu motykou, zaťatia kosou) tiež treba na hladko srezať a smolou zatret. Tu rastúce výhonky koreňov tiež treba pri pni odrezať a miesto rezu smolou zatret.

Veľmi staré, zlé a zavoškované stromy, ktoré sú plné ranami, suchými vetvami, treba vyťať a spáliť, lebo ich čistenie by bolo nie len drahé, ale je nemožné.

Jestli napriek tomuto pokračovaniu neskoršie (v lete) ešte najdeme vošky, tak ich pustošme v ranách novším zatieraním smolou, na tenších konároch a koreňoch ale bársjakým pririedeným olejom.

Zo stromu zavoškovaného neslobodno brať vrúble ku očkovaniu a štepeniu a na zavoškovaných miestach neslobodno množiť jabloňové štepy.

Ponevác v obrane proti krvavej voške ku cieľu vedie len základná a vytrvalá práca: preto povinnosťou každého pestovateľa jablk je, aby túto obranu stále čo najsvedomitejšie a najdôkladnejšie prevádzal.

Starajme sa o čistú bielizeň.

Každý poriadny človek rád chodí v čistých šatách a o človeku, ktorý chodievá v špinaných, zavláčených šatách, takmer bezpečne môžeme predpokladať, že ani statočnosť nemá úplne bez škrvny. Človek, ktorý rád má čistotu, keď je aj chudobný, netrpí na sebe špinavý kus odevu, lebo sa mu samému hnuší. O čistotu šiat starať sa je prirodzene povinnosťou žien a keď volaktorý muž v nečistých šatách chodí, za to sa jeho manželka má čo hanbiť.

Takého chudobného človeka niet, ktorý by nemal jedny šaty na robotné dni a jedny sviatočné. Ale zas ani takej ženy niet, ktorá by mala vždy tolko roboty, žeby bielizeň svojho muža nestačila opraf. Na robotníkovi zvlášte bielizeň chytro sa zašpiní. Bielizeň od potu odvlhne a na vlhké plátno sa potom prach a špina tým ľahšie prilepia. Takúto bielizeň veru náležite treba opraf, aby opaf ostala peknou bielou ako snah.

Rozumná gazdiná veľmi špinavú bielizeň najprv namočí v sódovej letnej vode a namydli ju. Len potom sa započne opravdové pranie. Bielizeň treba prať mydlom a to nielen v jednej, lež aj vo troch, vo štyroch vodách, zatiaľ, kým z bielizne aj ten najmenší fliačok nezmizne. Len potom možno šaty dať do kotla, kde sa vo vriacej vode zvrávajú. Z vriacej vody bielizeň opaf sa dostane do koryta, kde ju najprv v letnej, potom ale v studenej vode preplákame. Do tejto vody môžeme dať trochu svetličky a škrobu, ktorý sme, kým sa šaty zvrávaly, varili vo vriacej vode. Ale na to vždy pamätajme, že sú šaty plákané v takej vode, do ktorej sa dalo veľa svetličky, nie pekné. A takéto šaty môžu vzbudiť aj to podozrenie, že sme ich náročky spravili takými svetlými preto, aby špinu, od ktorej sme ich dobre neoprali, nebolo vidieť na nich. Pozorujme aj na to, aby sme spolu zvrávali len také šaty, ktoré majú jednu farvu, lebo v zvrávke šaty pustia farvu a farva jednej bielizne vsiakne do druhých šiat. Po opláknutí bielizne nasleduje žmikanie a potom sušenie. V lete je bielizeň vždy belšia a krajšia, lebo vtedy na slnci môže schnúť. V zime vešiame ju na povale, ale povalu prv treba dobre zamiesť. Jestli je povala nie súca na sušenie bielizne, šaty sušme radšej v slobodnom, len ich v izbe nesušme, lebo je to veľmi nezdravé. Suchú bielizeň pokropíme čistou vodou, vyrovnáme ju, manglujeme a potom ju piglujeme.

Každá žena pigluje s takým piglajzom, aký má. Dnes už aj na dedinách piglujú zväčša takými piglajzami, v ktorých drevené uhlie horí. Tu len na to upozorňujeme gazdinky, aby takými piglajzami na vetrístom mieste piglovaly, lebo od tých jedovatých plynov, ktoré z takýchto piglajzov vystupujú, ľahko ich rozbolí hlava, ba môžu si pritiahnúť aj horšiu nemoc. Jestli sa o bielizeň takto budeme starať, veru na nej nikto ani za mak škvrny nenajde. Pravda, že je toto veru spojené s ustávaním, nuž ale, ktorá žena drahý čas presedí radšej na klebietkach, tá čoskoro najde sa tam, že nielen čistej bielizne, ale ani do úst čo položiť nemá. Starostlivá, usilovná gazdiná k vôli čistote priloží ruky ku práci a nechce si ju obľahčiť kadejakými prostriedkami, jaký je ku pr. aj chlórové vápno. Od tohto bielizeň pravda bude snahobiela, ale chlórové vápno bielizeň skoro zožerie a mimo toho dusiaci zápach chlórového vápna prezradí lenivosť gazdinej.

Súkenné, vlnené šaty celkom ináč čistíme. Tieto nemožno vo vode prať, piglovať, teda urobme aspoň toľko, že prv, než by sme ich dali do skrine, vypráeme a prevetrimo ich. Človek by skoro ani neveril, že kolko

prachu je v povetří, také jemné a drobulinké prášky že ich slobodným okom ani vidieť nemožno a tento prach veru nasadne na odev, nehľadí na to, či sú šaty hodvabné, zamatové a či sú z valaského súkna. Háby, v ktorých pracujeme, tiež treba vyprásiť prv, než si ich oblečieme. Jestli sa nám sviatočné šaty zamastia alebo dostanú škvrnu, toto nenechajme v nich. Jestli škvrnu oblejeme benzínom, ktorý možno kúpiť v lekárni, a čistou handrou ju vydrhneme, škvrna hneď zmizne. S benzínom zachádzajme veľmi opatrne, lebo je to nebezpečná výbušná látka, preto ho naskutku silne, zapchajme, ku žiadnemu ohňu ho nenesme, ani pri ohni ho nepotrebuje a držme ho na takom mieste, kde ho deti nedočiahnu.

Jestli sa takto budeme starať o šaty, o bielizeň, budeme mať radosť z toho. Radosť, lebo čo je čisté, nech si je ono akékoľvek jednoduché a lacné, je pekné a dobre padne naň sa podívať. Ale z takéhoto starania sa o čisté šaty budeme mať aj osoh, lebo je veľmi pravdivé to staré porekadlo, že «čistota pol života».

CHYRNÍK.

Dedič trónu čestným doktorom. Z Prahy oznamujú: Zpomedzi štyroch učencov, ktorých pozvali, aby r. 1906—1908. dedičovi trónu Karolovi Francovi Jozefovi držali prednášky z právnej vedy, dvaja boli profesori českej a dvaja nemeckej university v Prahe. Na znak hlbokoj oddanosti a úcty, ktorej menované fakulty pražských universít účastné boly, učebársky sbor na spoločne vydržiavanom zasadnutí uzavrel dať dedičovi trónu diplomu čestného doktorstva. Toto uzavretie jeho veličenstvo minulé dni potvrdil.

Vyznačenie osvieteného p. biskupa košického. Arciknieža Franc Salvator čo námestný protektor Červeného Kríža monarchie, osvieteného pána biskupa košického dra Augusta Fischer-Colbrieho na uznanie vynikajúcich zásluh, ktoré si počas vojny získal okolo zdravotníctva vojska, vyznačil dôstojníckym čestným odznakom Červeného Kríža s válečnou ozdobou.

Urlaubovanie ku poľným prácam. Spoločný minister vojny a honvédske minister vydali nariadenie, aby vojaci zaoberajúci sa s poľným hospodárstvom, ktorí v krajinách za frontom konajú vojenskú alebo domobrannú službu, ku jarným poľným prácam na tri-päť týždňov boli urlaubovaní. Urlaub musia si pýtať patriční sami na raporte. Prosba alebo obecné vysvedčenie není potrebné. Ku jarným poľným prácam vyšlú vojenské robotnícke oddelenia. O vyslanie treba sa obrátiť ku stoličným gazdovským výborom. Požičajú aj vojenské žárne kone. Prosby o požičania takýchto koní treba predostreť tiež stoličnému gazdovskému výboru.

Prievidzská hospodarska banka pre vojakov oslepnutých vo vojne obetovala 150 a k spomoženiu našich válečných zajatcov tiež 150 korún.

Nariadenie o kukurici. Minister orby barón Imrich Ghillány vydal nariadenie, v ktorom dovoľuje, aby v nižšie uvedených stoličiach a mestách kukuricu nielen Válečné plodiny zpeňajúcej účastinná spoločnosť alebo tejto povereníci, lež s tou podmienkou, že kupovateľ polovicu skúpeného množstva Válečné plodiny zpeňajúcej účastinnej spoločnosti na verejné ciele ku odkúpeniu ponúkne, pre vlastné gazdovstvo na ciele kŕmenia, tučenia a na domácu potrebu výlučne a bezprostredne od dorábatela zo zásoby, ktorá stojí pod voľnou dispozíciou tohto, aj iný mohol kupovať. Menovite dovoľuje kupovať kukuricu na Horniakoch v stolici gemersko-malohontskej, hontianskej, novohradskej, nitrianskej, prešporskej a tekovskej stolici, ďalej v mestách Prešporoku a Baňskej Štiavnici. Kupec povinný je polovicu kúpenej kukurice, rátať behom osem dní od kúpenia, Válečné plodiny zpeňajúcej účastinnej spoločnosti písomne na verejné ciele ku odkúpeniu ponúknuť. Spoločnosť za osem dní je povinná kupca upovedomiť o svojom rozhodnutí.

Smrť 102-ročného generála. Bývalý černo-horský zahraničný minister generál Plamenáč, pokrevný černo-horskej kráľovskej rodiny, na Cetinji 6. marca v 102. roku svojho života zomrel.

Z biskupstva spišského. Dr. Pavel Dolyák, farár vo Vlachoch, vymenovaný je za riadneho dekana okrěsu vlachovského. Jablonovský kaplán Eugen Szikora vymenovaný je za dočasného administrátora do Čimhovej. Popradský kaplán Béla Kovács za kaplána poslaný je do Smižan. — Georg Bajesy, farár v Čimhovej (Orava), posilnený sv. sviatosťami zomierajúcich 24. februára zomrel v 47. roku svojho života a v 22. roku svojho kňazstva. Nebohý narodil sa v Zuberci, kaplánom bol v Habovke, vo Veľkej Vsi, v Ružomberku, v Levoči, v Kluknave, v Biacovciach a v Poprade; administrátorom bol v Slatvine a v Hollolomnici; čimhovskú faru spravoval od roku 1906.

Vyznačení vojenski kňazi spišskej diecése. Ondrej Vágas Feldsuperior dostal kňazský záslužný kríž prvej triedy na stužke bielo-červenej. Kňazský záslužný kríž druhej triedy dostali: Franc Ulmanek, Rudolf Schönwiesner, Jozef Mattyasák, Ignác Grebács, Pavel Drbják a Jozef Bukna. S čestným odznakom Červeného Kríža druhej triedy s válečnou ozdobou vyznačení sú: Eugen Puhalla a Ferdinand Machay.

V košickej diecési zariadená tlačovo-nedeľná sbierka priniesla 6003 korún, z tohoto obnosu obrátilo sa na miestnu tlač 200 a na základinu diecézanskej katolíckej tlače 1003 korún.

Z ruského zajatia. Od spišsko-richvaldského mládenca Ignáca Merčáka, obecného vojaka cis. a kráľ. 18. poľného delostreleckého pluku, ktorý v druhom týždni minuloročného októbra zmiznul na východno-haličskom bojišti, 1. marca prišla karotka do Richvaldu. Na rakúskej táboreskej karotke, datovanej 13. okt. slovensky píše, že 11. októbra dostal sa do ruského zajatia neďaleko Trembovlej a s ním aj viacerí.

Telegramm bulharského kráľa ku mešťanostovi poprádkemu. Päť hornovidičských miest 20. februára zariadilo prednášku v Poprade na ciele bulharského Červeného Kríža. Z tej príležitosti poprádky mešťanosta telegrafične pozdravil bulharského kráľa. Kráľ odpovedal nasledujúcim telegrammom: Najúprimnejšie vďaka vzdávam za vlastenecký a láskyplný pozdrav poslaný z čarokrásneho vidieku tatranského, ako aj za oddanú obetavosť.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky? K vystaveniu domu uhorských Selézianov najnovšie obetovali: Trnavský arcibiskupský námestník Pavel Jedlicska 1000 kor., jágerský arcibiskup Ludvik Szmrecsányi 500 kor., sedmohradský, rábsky, baňskobystrický biskup, prešporská kapitula, ostrihomský kanonik Jozef Brühl, dvaja veľkováradski kanonici, traja farári a jeden kaplán po 100 korunách. — Vacovský biskup gróf Karol Csáky na vystavenie nacionálneho votivného kostola obetoval 200 korún. — Rábsky kanonik, čestný biskup Ignác Mladoniczky na vojenskú modlicu knižičku dal 200 korún. — Temešvársky opát-kanonik Jozef Grosz na válečné ciele Katolíckeho Karitásu dal 100 a pre vojakov oslepnutých vo vojne tiež 100 korún.

Spišsko-novoveské válečné sirotky. V novoveskom gymnásiume vydržovali 27. januára válečný večierok a 5. februára mládenecké predstavenie. Čistý osov obnášal 484 korún, ktoré 9. februára rozdelili medzi novoveskými válečnými sirotami. Štyri vdovy, ktoré majú po jednej sirote, dostaly po 20 korunách, jedna vdova s dvoma sirotami dostala 40 kor., druhá vdova so štyrmi sirotami 80 kor., iná vdova s tromi sirotami 82 kor., jedna vdova so štyrmi sirotami 102 kor. a jedna vdova s piatimi sirotami 100 korún.

Pamiatka manilovského víťazstva. Z Levoče oznamujú: 28. februára, t. j. vo výročitý deň toho hrdinského víťazstva, ktoré vydobil v Levoči sídliači cis. a kráľ. 85. peší pluk pri Manilove v Karpátoch, odbavili slávnostné služby Božie v tunajšom kostole sv. Jakuba.

Válečný milodar. Zo spišského Richvaldu píše: Eduard Prohászka z Temešváru v tieto dni richvaldskému cigánovi Alexandrovi Dunkovi, ktorý ešte v jaseňi roku 1914. celkom oslepnul na haličskom bojišti, znova poslal 50 korún, dovedna dal mu už 100 korún.

Z Trenčianska každý rok mnoho poľných robotníkov na robotu šlo do Moravy. Ohľadom na nedostatok robotných síl prekazia to tohoto roku vrchnosti.

Padli mu traja synovia. Z mesta Baja oznamujú: Robotníkovi Michalovi Szabó padli už traja synovia v obrane vlasti: prvý na srbskom, druhý na talianskom a tretí nedávno na ruskom bojišti, štvrtý ešte bojuje.

Zo Starej Lubovne vo Spiši. St.-Lubovenský ľudový školu pre šarlach, ktorý vystúpil tam vo väčšej miere, zatvorili na dlhší čas. — Na ostatný, 7. februára vydržovaný, starolubovenský lichvací jarmok prihnali neobyčajne moc statku. Príčina je veľký nedostatok potravy zvlášte slamy a u nektorých i túžba po peňazoch. Cena statku poskočila.

Tohoročný rozpočet (präliminár) mesta Kézmarku vykazuje príjmov 226.054 korún a výdavkov 309.208 korún; k zaoakrytiu chybujúcich 83.153 korún vyrúbiť sa musí 127 %-tová obecná prirážková daň. — Dňa 19. februára vydržiavaný válečný večierok na ciele bulharského Červeného Kríža priniesol 648 korún a mesto dalo na ten cieľ 100 korún. — Kézmarskej filiálke Červeného Kríža Ján Knieszner z Danburnu (Amerika) poslal 49 korún.

Deväť ráz bol ranený. Fridrich Tompf, horársky praktikant bystrickej uh. kráľ. lesnej správy, rezervný nadporučík cis. a kráľ. 63. pešieho pluku, prežil zaujímavý vojenský život v doterajších búrkach svetovej vojny. Roku 1914. účasť vzal i v jednej i v druhej srbskej offenzíve aj v bukovinských bojoch. Osobitne treba spomenúť, že prešiel cez všetky spôsoby poranenia. Dostal guľku ručného gvera i guľku stroj. pušky aj šrapnellovú triesku, keď výbušný granát prehodil ho cez potok, dostal s kolbou pušky, triesku z bomby a dva razy bol popíchaný bajonettom. Deväť ráz bol ranený, ostatný raz teraz na talianskom bojišti. Bojoval neobyčajnou hrdinskosťou. Na uznanie opätného hrdinského chovania sa pred nepriateľom dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy a povýšený bol mimo radu za nadporučíka.

Ludmila Zmeskál z oravského Leštína na vystavenie domu uhorských Salézianov obetovala 500 korún.

Levočská kráľ. súdna stolica roku 1915. právoplatne odsúdila 179 mužských a 98 ženských, pod vyšetrovaním ostalo 22 mužských a tri ženy. V žalári súdnej stolice zomrel jeden na suchoty a narodily sa dve deti. V súvisi s postupným narukovaním mužov zmenšil sa i počet zločinství; kým roku 1914. počet väzňov činil 710, roku 1915. už len 302. Nápadné je ale to, kým roku 1913. krádež zastupovaná bola len 31 procentami, poskočilo to roku 1915. na 32 a roku 1915. na 43 procentov.

Podolinské rim.-kat. hlavné gymnázium 5. marca zariadilo odpoľudňajšiu prednášku na ciele pomáhajúceho spolku hlavného gymnázia, ako i na ciele bulharského Červeného Kríža.

Šárišská stolica podžupanovi spišskej stolice poďakovala sa za tých nových 3038 korún, ktoré obecnstvo Spiša obetovalo pre tie kraje šárišskej stolice, ktoré spustošili Rusi.

Z Vysokých Tatier. Kúpele Nové Smokovce odkúpil vojenský erár a založí tam veľkolepý liečivý ústav pre zmrzačených vojakov, nemocných na pľúca.

Zadusil ho uhličný plyn. Zo Spišskej Novej Vsi (Igló) oznamujú: Vilhelma Schmidta, 42-ročného mašinstu tunajšieho parného mlyna, 17. febr. ráno mŕtvého našli v posteli, keď vylámali dvere jeho izby. Nešťastného vdovca, ktorý sa práve o dva dni mal druhý raz oženiť, zadusil uhličný plyn, bo z nepozornosti zamkol rúru, keď ešte horiace uhlie bolo v peci. Oplakávajú ho tri siroty, poostalé po prvej žene.

Mŕtvi a ranení.

(Číslo, stojace za menom, označuje kompániu, v ktorej patričný slúžil. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel a za menom stojaca písmena «z» znamená, že patričný je zajatý. Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.)

Zo 72. spoločného pešieho pluku prešporského: Budai Emil 7, Buday Jozef (Vámos, Zvolen) 8, Burdi Koloman 5, Buris Jozef (Dejtár) 8, Čepko Michal (Málnapatak) 8, Cséri Ján (Csesztve, Novohrad) 7, Čermák Ján (Miava) 5, Csóka Jozef 7 †, Csölle Štefan 7, Czíkány Ján (Kosd, Novohrad) 8, Cikora Július (Vizslás, Novohrad) 7, Dáni Ján 5, Deme Adalbert 8, Dlehány Jozef 8, Domorák Franc (Pozsonyfehéregyház) 7, Dudáš Štefan 7, Ejbner Ján (Nyustya) 6, Farkas Franc (Alistál) 5, Fekete Franc 8, Fodor Jozef 8, Fogelsinger Franc 6, Forró Franc (Vága) 7, Franyó Pavel (Garamsálfalva) 7, Frastia Anton 8, Frieser Alexander 7, Furák Štefan (Alsószellő) 8, Galanec Július 5, Gbelsky Franc (Magyarfalu) štábné oddelenie, Godán Jozef 5, Gyenge Eugen 8, Hajdunek Michal (Jókút) 5, Halama Jozef 8, Havran Jozef Andrej (Koháryháza) 7, Helcmanovsky Juraj 8 †, Helyes Peter 6, Hódosi Pavel 6, Holka Jozef 7, Hornik Ludvik (Dobsina) 8 †, Hrdlička Michal (Istvánfalva) 7, Hromada Juraj (Radvány) 8, Hubek Štefan (Zohor) 5, Hučko Martin (Nagyegyháza) štábné oddelenie, Humansky Tomáš (Herencsvölgy) 8, Irhás Pavel 8, Jakubovič Štefan (Tar) 7, Janek Štefan (Bozók-szabadi) 6 †, Janošik Pavel (Dolány) 8, Jeriga Ludvik 6, Kaán Ján (Vacok) 6, Kacsányi Michal (Nemesfalva) 8 †, Kacian Juraj (Szakbény, Zvolen) 8, Kalina Ján Michal (Mezőköz) 7 †, Kendl Ján (Récese) 8, Kanik Karol 6, Kaszás Ján (Nemti) 8 †, Katai Ján 5, Kiss Ferdinand (Taksonyfalva) 6, Kiss Ferdinand (Kislucs) 6, Kment Alexander (Verbó) 8, Kocsis Anton 6, Kollár Michal (Galánta) 6, Kondla Jozef (Detrekőszentmiklós) 8, Korim (Lajko) Ján (Szinóbánya) 8 †, Kostivjar Andrej (Zólyomnémeti) 8, Kovačik Ján (Nagyszalatna) 7, Kovár Rudolf (Búrszentgyörgy) 8, Kozár Štefan (Sajópüspöki) Gemer) 6, Kozmér Franc 8, Krecsko Jozef 8 †, Križik Ján (Csesztve) 7, Krizsó Juraj (Udvarház, Novohrad) 7, Kubič Ján (Karaj) 8, Kučera Andrej (Dobó) 8, Kulišek Jozef (Szomolány) 8 †, Kuracina Jozef (Garampéteri) 8, Kurek Andrej (Szikla) 8, Kurina Rudolf (Zsigárd) 8, Kuták Alexander 6, Lalik Matej (Herencsvölgy) 8, Lamrich Jozef (Gyetva) 6, Lestal (Kötényi) Barabáš 7 †, Lichtenecker Ladislav (Bazin) 8, Ligyák Franc (Pozyonybeszterce) 6, Linka Alojz 7, Lieskovski Jozef 7, majersky Pavel (Rudló, Zvolen) 6, Marzell Adalbert 5 †, Masarovič Franc 8, Mathes Rudolf (Helpa) 8, Matula Vit (Széleskút) 6, Mayer Michal 8, Miča Pavel (Ószombat) 5, Mihalek Ján 8, Mihók Jozef (Losonc) 6, Milac Jozef (Závod) 8, Miškár Ján (Lobonya) štábné oddelenie, Mjadok Jozef (Szinóbánya) 8, Mokó Ján (Jólész, Gemer) 8, Murgáč Gustav 6, Nagy Rudolf 8, Nagy Alexander 8, Navrátil Ján (Szered) 7, Németh Imrich 7, Nemšovský Ján 8, Obonya Ján 7, Ocsovai Pavel 6, Ondruška Karol (Apátszentmihály) 7, Oszagyan

Ján (Lucfalva) 6, Ott Jozef 7, Pálffy Ján 8, Parovsky Valentin (Ótura) štábné oddelenie †, Patkoló Štefan 5, Paulik Michal (Felsőszerdahely) 7, Pintér Gašpar 8, Pjecka Pavel (Zólyomlukó) 8, Pobuda Tomáš (Felsőrados) 6 †, Polák Jozef 7 †, Pollák August (Nagymagasfalva) 8, Povaláč Pavel (Végles) 8, Pribila Štefan 6, Pudmarčík Al. (Cseszte) 7, Rigó Péter 7, Sággy Július 6, Schmadl Alexander (Štomfa) 8, Schmied Matej 8, Schwantzer Karol jedn. dobrovoľník kaprál 6 †, Schwarcz Móric (Vágujhely) 8, Seilinger Desider štábné oddelenie, Ščasny Florian 7, Severa Daniel 8, Šimek Juraj (Túrréte) 7, Sivilla Michal 6, Stach Ignác (Detrekőszentpéter) 6, Stoch Michal 7, Strie Karol (Urvölgy) 8,

Štur Adam (Hrušové) 6, Sücke (?) Michal 8, Šuffjarsky Martin (Gyetta) 8, Sulyok Andrej 7, Sütő Štefan 7, Szajkó Mikuláš 8, Szarka Štefan 8, Székács Július (Nemesbojsza) 5 †, Szekeres Benedikt 8 †, Szigeti Eugen 8, Sivaček Martin 5, Surmik Jozef 7, Tajti Vendelin 8 †, Takács Eliáš 8, Takács Ján 5, Tóth Jozef (Zagyvaszántó) 5, Uherčík Ludvik (Szenc) 9 †, Vajda Štefan 8, Vajdik Štefan (Brezno) 8, Veselka Marek (Bürszentmiklós) 7, Vítěz Anton (Füle) 5, Vonkommer Štefan (Budás, Zvolen) 8, Wiess Sigrid (Verbó) 8 †, Weiss Adolf (Losonc) 7, Záhorsky Štefan 8, Zajak Jakub (Erdőköz), Zvolen 6, Žiška Vavrinec (Laksárufalu) 7.

(Pokračovanie nasleduje.)

Amerikánsky

„Texas“ ručný mlynek

«Texas» ručný mlynek je najlepší a najlacnejší mlynek prítomnosti, mele každé zrnó, kukuricu, pšenicu, ovos, jačmeň, fazulu, žalud atd. Na «Texas mlynku» zdarma prevezmem každú opravu a za každý dobre stojím.

Cena 34 korún

ALOIS KIRALY následníka

Alexander Király

BUDAPEST, VI., Felsőerdősor-u. 6.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dlžky LOREY VLASNI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrobovaním vlastného vynálezu masťi. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prehnutiu kupodperovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 4, 6 a 10 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,

Kohlmarkt 20.

Makulatura papier

(starých novin papier veľmi hodí sa k zaobaleniu bársjakých predmetov)

metr. cent po 8 K k dostaniu u vydavateľstva.

Telefon: 118-44.   Telefon: 118-44.

Augusta rýchlej pomoci Základiny

válečného poistenia trieda

Budapest, V., Vilmos-császár-ut 72.

na pád smrti

našich na bojišti nachodiacich sa vojakov, po čas ich tam alebo kdekoľvek inde udaného sa odumretia, «Phoenix» poistujúcou spoločnosťou vystavené obligácie do vojny narukovaných

vdovám a sirotám

1000 korún poistuje za 45 korún, keď patrí ku landšturm a za 70 korún, keď stoja v aktívnej službe alebo patria ku reserve.

Poistenie znef môže len po 40 tisíc korún, osobné predstavenie sa není potrebné, bo poistenie aj zastupiteľom môže byť prevedené.

Lekárske preskúmanie sa nežiada. Doplatok na praemiu je vytvorený. Poistenie platné ja na jeden rok a vstúpi do života hneď po vyplatení praemie. Summa posiaľ prevedených poistení činí 180 millionov korún.

Ďalším vysvetlením ochotne posluži:

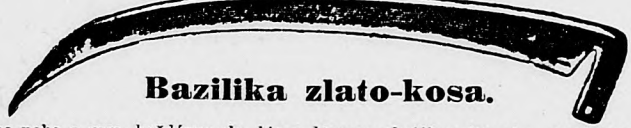
Augusta rýchlej pomoci Základiny

válečného poistenia trieda

V., Vilmos császár-ut 72.

51 rokov v obchode, vyzkúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosy už od 50 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej «Bazilika zlatej kosy» s poštovou dobierkou:

	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
Cena 1 kosy	2-40	2-50	2-60	2-70	2-80	2-90	3-—	5-90 kor.

Cena 1 kusa Bazilika diamantovej osielky 1-50 kor. Takej nikdy nebolo. Zvláštne upozornenie pre sberateľov kupcov na kosy. Pri kúpe 10 kusov kós 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 30 kusov, zdarma posielame 3 kusy alebo jeden výborný 6 výstr. revolver, alebo jeden opravde postriebrený metalový križ. Prosíme na každý pád žiadať si náš veľký obrázkový cenník. Zdarma ho pošleme a každému spôsobíme s ním veľkú radosť. — K dostaniu v obchode: Jozef Marosi a Syn. Esztergom 15. číslo. 51 ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.